

մանակ : Այս ետքինս չափազանց զգուշաւոր է և կասկածոտ, և յետոյ չենք տեսներ իր վրայ այն յանկարծական

ուրախութիւնը, որուն այսպիսի մեծ զիպուածի մը մէջ կը սպասէինք :

ՊԼԵՌ

1 Հռետորութեան մէջ Գոթ Կ'ըսուի գրուածի մը նիւթը կամ պատմութիւնը :

2 Ռատիոսի խօսքը, ոչ թէ Իլիականին, այլ Ոգիականին նկատմամբ է :

Ս. Ն Մ Ե Ղ Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ե Ի Ս Է Բ

Արփիասկիդըն առաւօտուն ընդ եթեր Մինչ արեգակըն վարդասփիւռ ծաւալէր, Դեղեցկափայլ քան ըզլուշան 'ի հովտի, Յառնէր յաղօթս այդուն այդուն վարդուհի : Բոյլք զըւարթնոց հոգեղինաց սրբաասուն Ի' երկինք համակ յապուշ կային 'ի ժամուն, Յոր զարմազան շընորհք եւ սէր 'ի մի փունջ Ակնախըտիդ ճաճանչէին հոգեշունչ : Հոյ պատանիք 'ի մարգս 'ի դաշտ Շիրակուան Բիւր երանիս կարգային մօր վարդենկան : Այլ վարդուհի ամբիծ ողւով ու անմեղիկ եղբարցն 'ի տես' էր քան ըզվարդ անուշիկ . Կըրտսերն Արդամ իբր համարին հարազատ Գան յանձին կեանս' էր քեռն յարեւ խանդակաթ : Այլ ոչ այսպէս անաղորոյն բազըն ինքնին Նախանձաբեկ ցանգ 'ի նըսիհ մահացուն : Մինչ վարդուհի երջանկափթիթ յայդ զըւարթ Նազէր յափունս լըճին կենաց ծաղկաղարդ, Բարապանաց մահուան եհաս անդ խօշին, Նա ծաղկընկէց թառամեցաւ յիւր ցօղուն . Լուսափարփառ աչքունքն, աւանդ, բացխըփիկ Մահահրաւէրն 'ի քուն կային հանդարտիկ : Խընոզքն ըզհա եւ զըրացիք ամենայն Տըրտմաթախիծ հեծեն 'ի սուգ եւ ողբան . Ողբայ Արդամ, եւ ուիք յայացն իւր հոսնն, Բըխեալ ցաւոց սըրտին 'ի լիճ լուսեղէն : Եկայք դըստերք, ճն համիրակք, եկայք աստ, Մեղմել ըզցաւըս վարդուհւոյ շարաբաստ . Օ'ն մատերուք մանկըտւոյ պարք աղածրի՝ Սփոփել զԱրդամ՝ որ կայ մենուկ և՛ ամայի : Ո՛հ, աւցք եւ մահ, բանքս այսոքիկ միշտ զըժնեայ, Զայնք անիմաստք են առ անմեղն Արդամայ . Այլ գեղու սիրտ 'ի լանջ մանկանն յերիկէ Ի հեծեծանըս քեռն լոկ, եւ մընչէ : Որպէս զըւարթուն իմն անմեղուկ պահապան՝ Առ 'ի զըւարթ առնել ըզըրոյն և՛ անասան,

Թրուեաւ 'ի գոշա ծաղկազգեցիկ հապըշտապ
 Գաղել ծաղկունա՝ ոյց սիրող հէքն էր անշափ :
 Անդ 'ի քաղել ըզմէն ծաղկանցն 'ի մի գունդ
 Գաղէր ոգի մանկանն զոյդ սրտաթունդ .
 Ածէր 'ի յուշ ըզվարդուհի դալկահար ,
 Եւ ոտքն երազ սուրան ընդ նոյն ճանապարհ :
 Այլ 'ի պահուն յորում Արգամ ըզծաղիկ՝
 Մահ զվարդենուոյն կենաց կըտրէր նուրբ թելիկ .
 Այսք իւր երգեմըն կարմրորակ վարդ , խընձոր ,
 Արդ սպիտակ փայլին շուշան լուսաթոյր .
 Եւ վառ 'ի վառ աչք զեղանի կուսական՝
 Ոչ եւս որպէս յերէկն լ՝ յեռանդըն խայտան :
 Սաւառնաթեւ թեթեւ օտիքըն Արգամ
 Գեռն 'ի սենեակ ճեպէ հանգոյն այծեման .
 Կանգուն 'ի սեամբս սենեկին անկասկած
 Վաշ , ցուցանէ ըզծաղկափունջն իւր հիւսած :
 Այլ ոչ ձայնէ քընքուշն առ ինք . . . « Ո՛վ երկին .
 Ուր նա արդեօք՝ որ էրն յինէն անմեկին .
 Յիս , յիս , ո՛հ իմբս վարդուհի , յիս հայեաց ,
 Տես զինչ՝ ածէ քոյդ հարազատ 'ի հովտաց » :
 Այլ վարդուհի անցեալ յայդուէ ցերեկոյ՝
 Մընայր 'ի սուգ հարազատին կըրսերոյ :
 Յայնժամ անմեղն հուպ մատուցեալ առ նըմին
 Հայէր 'ի դէմն եւ բարբառէր 'ի սրտին .
 « Նընջէ 'ի քուն , եղից ըզփունջն 'ի ծոցի
 Որ ձիւնափայլ շողայ հանգոյն տատրակի .
 Յառնենն անդրէն զուարթասցի սիրտ իւր յաւէտ ,
 Ընդ խաղ սիրոյ հարազատին անձկաւէտ .
 « Ո՛հ , գոչեսցէ , տեսէք , տեսէք , զինչ Արգամ ,
 Զինչ ինձ 'ի քուն հանգերձեաց զարդ անթառամ » :
 Իրայրիւք ոտիքըն ճեմելով մեղմաքայլ
 Սըփոեաց ծաղկունս 'ի ծոց կուսին սըրբափայլ .
 Յանոյլ 'ի ժմիտ՝ եղբայրական ետ համբոյր ,
 Համբոյր յետին քեռն 'ի ճակատ լուսաթոյր :
 Անդ վարդուհին այն վարդահեր գերթ դըշխոյ՝
 Փայլէր 'ի մէջ հոյլ հոյլ ծաղկանց համապարոյ :
 Բերկրեաց կուսան . բերկրեա , աւաղ , 'ի մահուդ
 Որ զայսգունակ թողուս եղբայր աղեգութ .
 Աւաղ բախտիդ ասեմ , Արգամ , մանկական .
 Ո՛հ , կորուսեր զհատորն ոգւոյդ սիրական :
 Դառնայ անմեղն 'ի գիրկըս մօրն իւր անգէտ
 « Դաղիկս , ասէ , հաւաքեցի քեռս հանգէտ .
 Նընջէր քոյրիկս , եւ ես 'ի ծոց իւր եգի .
 Ո՛հ քանիօն , մայր իմ , ընդ այն բերկրեացի ,
 Եթէ ըզքունն 'ի բաց մերժեալ յիրակի՝
 Ի լոյս տուընջնան բանայցէ զաչս իւր ծաւի » :
 Արտասուաթոր աչքն 'ի լաց ասէ մայր .
 Այո , նընջէ՛ այլ ոչ յառնել յամս յամայր :

Հիմ աղէ, մայր, յաւել Արգամ սրխալի .
Ելթէ նընջէ՝ յառնիցէ հուպ վարդուհի .
Այսպէս, աւաղ, խօսէր մանկիկն այն անմիղ,
Այսպէս ողբոյր եւ հեծէր մայր սիրազեղ .
Չաւաղելին անմխիթար առ վըշտին՝
Հեղձամբղձուկ յորդ արտասուքն առնէին .
Չեռամբ գերեսս իւր քօղարկեալ հընարէր
Ի յԱրգամայ զուխս արտասուացըն ծածկել :
Տըղայն անձկոտ պատասխանւոյն՝ յապուշ կայր ,
Եւ հարցանէր ըզմայր իւր հէգ որ միշտ լայր .
Չի լաս մայրիկ , առ ինչ են այդ արտասուք .
Եկ, օն, ալէ առ վարդուհի ճեպեսցուք . . . :

Հ. Բ. Ս.

Ս. Ռ. Ա. Ս Տ Ե Ղ Ս

Յերկնից 'ի դաշտ լուսակապոյտ՝ ծաղկունք իցէք հրաշարոյս
Բոցեղէն ծիւս արձակելով՝ ըզմութ գործել զուարթալոյս ,
Արբեալ յարփւոյն ուղիւս շողից լուսացընցող կոհակայեալս ,
Թափ աուք թերթիցդ ոսկեփրթիթ խուն ինչ եւ մեզ սրբակել անդէն
Ի հոսանացըն լուսեղէն :

Յերանութեան 'ի լուսակիզն ովկիանէն իմանալի
Որ 'ի ստորուստ պաղպաղէ այն գերարփի վեհարանի ,
Լուսոյ կայլակք իցէք սրփռեալ յետիմենէ փոխեալ 'ի դոյ ,
Ի տեսիլ ձեր՝ մեզ աւետել զամբաւ բերկրանս հանդերձնելոյ ,
Կամ թէ ակունք իցէք յետեալ պերճ 'ի ծածկոց երկնատարած

Յայն փառահեղ քօղ սրբութեանց :

Այլ գիտութիւն յուշ ինձ առնէ զի ստուարագոյն քան զգունտ երկրի
Լայն անջրպետ մեկնէ ըզձեզ բիւրադարեան երկայն ուղի ,
Ի ծիր ճեմոցդ Անհունութիւն գըրկէ զահեղ ձեր լուսագունտ .
Ո՛հ, զի չքնաղդ այդ տեսարան՝ ըզսիրտս յողւոյ հանէ 'ի թունդ .
Այլ դուք օրհնեալ ըզվեհից վեհն լուսաժըմիսս հրժժէք հեղիկ ,
« Եես համայն՝ չեմք իսկ հիւլէիկ » :

Որպէս զի այր ելեալ 'ի բլուր՝ սակաւ յուղխից շըրջապարոյր
Մինչ կարծէ զանձն յակաստանի, այլ հապ հեղեղդ յընթացրս սուր
Յորդահոսան թաւալելով զան հասանն զըլեալ գրարձամբք ,
Չեւ ջուրցն 'ի բլուր անդր յարձակեալ, նա հոռէ զանձն յալեաց 'ի գէղ
« Տարէք, գոնալ, եւ զիս ընդ ձեզ » :

Նոյնպէս եւ ես վեր 'ի վերոյ մինչ ակն 'ի կայսդ արկեալ արփից
Չակննդոյն պարարէի 'ի ձեր ճաճանչ զըւարթալից ,
Եւ խորամուխ 'ի հրաշալեացդ յանպարոյր ծոց լիտահման ,
Հիացումն ըզհիացմամբ որպէս ալիք զալեզք յորդեալ

Յափըշտակէր զմիտս իմ՝ ծըփեալ .

Եւ ասացի . « Միտք փանաբի , ոչ եւս ժուժել կարողանաս
Վըսեմազօր վեհ բրոնութեանըն հիահրաշ ըզքանչանաց ,
Արկ դու ըրբեղ յերանական նոյին հոսանս յաւերժաբուլիս ,
Լիւր խորասոյղ լուսակարկալըն խաղացիւք 'ի ծով աստեղց

Յերկնից յանդունդրս լուսայեցոյ :

Խաչատուռ Պաղտատարեան